

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԶՐՈՅՅՆԵՐ

ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹԵԱՆ ՍԵԻՆ ՈՒ ԼՈՒՍԱԳԻՈՐԸ

Վերջերս դարձել է քաղաքացիական պատերազմի մեջ ակտիվ մասնակցող մեր ժողովուրդին ու ողջ աշխարհին մերկայացնելու իբրև «ահաբեկչական» կազմակերպություն:

Անշուշտ մեր պատմությունը կը վկայէ եւ մենք ոչ միայն ուրանալու պատճառ չունինք, այլեւ հպարտ ենք, որ Դաշնակցութիւնը ի հարկին դիմած է զէնքի եւ կատարած է ուժական արարքներ, որոնք դափնեպսակը իբրի-հատակամ պարագլուխներու նկատմամբ Գայկական Նիւրեմպերկի իրականացումն է Առաջին Աշխարհամարտի արարողին:

Մեր պատմութիւնը նոյնպէս կը վկայէ եւ մենք ամեն պատճառ ունինք ամեն առիթով շեշտելու, որ Դաշնակցութիւնը երբեք չէ եղած այսպէս կոչուած «ահաբեկչական» կազմակերպութիւն, մասնաւոր՝ ահաբեկչութիւնը բնաւ չէ նկատած հայ ժողովուրդի ազգային-ազատագրական պայքարի ուղիղ ճանապարհ: Ընդհակառակն մենք հպարտութեամբ տրւ կանգնած ենք Յեղափոխական մեր առաքելութեան ու կը շարունակենք հպարտանալ, թէ Յեղափոխական կուսակցութիւն ենք, որ ստրկացած հայէն կերտեց մարտունակ ու ֆետայի հայը, եւ որ միայն հարկադրաբար եւ այդ ալ պարագայաբար դիմած է ուժական պայքարի այս վերջինը նկատելով Արդարութեան եւ Բողոքի ծայրը հնչեցնելու վերջին միջոցը եւ, իբրեւ այդպիսին, նուիրակուելու ըստ ամենայնի:

Բայց նաեւ իրողութիւն է, որ մեր կուսակցութեան 110ամեայ պատմութեան ամբողջ տեւողութեան, պարբերաբար, թիրախ դարձած ենք այսպէս կոչուած «ահաբեկչական» կազմակերպութիւնը ըլլալու նմանօրինակ շինծու եւ հակաքարոզչական, ի՞նչ Դաշնակցութիւնը ամեն գնով վարկաբեկելու ծառայութեան լծուած սեւազօրեան արշաւներու:

Յետեւաբար ոչ զարմանալու եւ ոչ ալ մտահոգուելու պատճառ ունինք, երբ յատկապէս ազգային-քաղաքական մակընթացութեան ու յառաջխաղացքի մեր պահելուն, յանկարծ, վերստին կեանքի կը կոչուին Դաշնակցութիւնը աչէն թէ ծախէն, բայց ամայսման տմարորդէն կոնկրետ, եւ ոչ թէ ուղղակի ծակատէն հարուածելու փորձերը:

Դաշնակցութիւնը իբրեւ «ահաբեկչական» կազմակերպութիւն արատաւորելու նորագոյն այս հակաքարոզչութեան շարժառիթը, նոյնպէս, գաղափարական մեր շարժումի քաղաքական վարկանիշին յարաճուն բարձրացումն է: Յատկապէս հայաստանեան բեմահարթակի վրայ մեր կազմակերպութեան նուաճած դիրքն է եւ արմատաւորումը իբրեւ խորհրդարանական կուսակցութիւն:

Պարզ ու որոշ է, անշուշտ, որ Դաշնակցութիւնը նման ճնշումներու տակ չի կատարեր քաղաքական իր ուղեգծին ու ընդհանուր վարքագիծի ընտրութիւնը, ոչ ալ մասնաւոր փոփոխութիւնը: Մեզ կ'առաջնորդեն Գ. Յ. Դ. Ծորագիրն ու իրերայաջորդ Ընդհանուր ժողովներու բիրտեղացուցած Բաղաքական Ուղեգիծը: Ինքնահաւատարմութիւնը եւ հետեւողականութիւնը արդէն նկարագիր դարձած են մեր կուսակցութեան համար:

Բայց հակառակը կանգնած նմանօրինակ արշաւները ունին նաեւ աւելի հեռահար նպատակ մը, որուն պատճառով կարելի չէ անտարբերութեամբ անցնիլ անոնց վրայէն: Գաղաքարոզչական այդ աղաւաղումները միաժամանակ կը փորձեն արատաւորել ու վարկաբեկել նոյնիման Յեղափոխութեան եւ Ահաբեկչութեան գաղափարները որոշապէս հայ ժողովուրդին մարտունակութիւնը խոցելու եւ ողնասիւնը կոտրելու յետին մտքով ու նենգ հաշուարկով:

Աղաւաղման ու վարկաբեկման այդ փորձերը հունաւորուած են երկու ուղղութեամբ:

Առաջին ուղղութիւնը Յեղափոխութեան գաղափարին նոյնացումն է պոլշեիզմի քարոզում ու ծով արեան գնով պարտադրած ընկերային, այլ բանուորական յեղափոխութեան տեսութեան հետ գաղափարը իր սրբազան իմաստէն պարպելու եւ նսեմացնելու նպատակով: Մինչդեռ առաջնահերթաբար Դաշնակցութեան, Իթիսիական թէ Բեմական թուրքիոյ հայաջնջուած քաղաքականութեան դէմ էր ուղղուած Դաշնակցութեան ղեկավարած ազգային-ազատագրական պայքարն ու քարոզած յեղափոխութիւնը: զուգահեռաբար նաեւ ցարիզմի հայահալած ճնշումներու դէմ էին ուղղուած մեր ընթացակարգները եւ ինքնապաշտպանական կռիւները ի խնդիր հայութեան ազգային իրաւունքներու պաշտպանութեան, ազգամիջեան գրգռութիւններու դիմադրանումին եւ ընկերային արդար կարգերու հաստատումին:

Երկրորդ ուղղութիւնը բռնակալները, ջարդարարները եւ դաւաճանները պատժող Ահաբեկչութեան գաղափարին նոյնացումն է անցնելին անիշխանական դորձուտակ երեսնակ եկած, իսկ մեր ժամանակներու պետական ահաբեկչութեան տարագով դրսեւորուած քաղաքական մաքրագործումներու երեւոյթին հետ: Ինչպէս որ մեր աշխարհայեացքին անյարիր է քաղաքական իշխանութիւններու կամ ընկերային կարգերու բիրտ ուժով տապալումը առաջադրող «յեղափոխութեան» ըմբռնումը, նոյն հիմնաւորումով ալ մենք չենք բաժնէր մտածողութիւնը բոլոր անոնց, որոնք ահաբեկչութիւնը կը նկատեն քաղաքական թէ ընկերային հարցերու լուծման ճիշդ եւ ազդու եղանակը:

Գաղափարական շփոթ սերմանող նման նոյնացումներ, տասը տարիէ ի վեր, կը փորձեն հարուածել խորհրդրային անբողջատիրութեան խաւարէն դուրս եկող մեր ժողովուրդին հաւաքական գիտակցութիւնն ու մարտունակութիւնը: Եւ պատահական չէ, որ հակաքարոզչական այդ արշաւներուն թիրախը յատկապէս Դաշնակցութեան փայլալայտ եւ սերունդներու զոհաբերութեամբ բիրտեղացած գաղափարական արժեքներն են:

Այս առումով է, ահա, որ պարբերաբար անհրաժեշտ կը դառնայ մերկայանալու հակադաշնակցական քարոզչութեան յետին դիտաւորութիւններուն: Մենք չենք վարանած եւ պիտի չվարանինք զէնք բարձրացնելու, երբ վտանգուած է մեր ժողովուրդը եւ թշնամին ընտրած է բիրտ ուժով Գայաստանն ու հայութիւնը ոտնակոխելու ճամբան: Իսկ երբ պետականութեան կառուցման ժամը հնչած է, մենք նոյնքան վճռականութեամբ դէմ կանգնած ենք պիտի շարունակենք ընդդիմանալ բոլոր անոնց, որոնք յեղափոխութեան ու ահաբեկչութեան սեւն ու ստուերոտը կ'ուզեն ընտրել իբրեւ կեանքի ճանապարհ... Միայն բռնակալութեան դէմ ծաւալելու եւ ինքնապաշտպանութեան ծառայելու պարագային Յեղափոխութիւնն ու Ահաբեկչութիւնը կը նուաճեն Արդար Ձեռքի իրենց գաղափարական լուսաւոր իմաստն ու արժեքը:

«ԳՐՈՇԱԿ»

ԲՆԱԿՉՈՒԹԵԱՆ ՏԵՂԱՇԱՐԺԵՐԸ ԵՒ ԳԻՒՄՐԻՆ ԸՆՏ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՄԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹԵԱՆ

Հայաստանի Հանրապետութիւնում բնակչութեան տեղաշարժերի հաշուառման ներկայից համակարգը, ինչպէս նաև նաև Նաև խնդիր հետահանուող մասնագէտները, հնարաւորութիւն չի տալիս ստանալ հանրապետութեան բնակչութեան տեղափոխութեան իրական պատկերը: Եւ այնուամենայնիւ, նոյնիսկ պաշտօնական վիճակագրութիւնն այս ոլորտում շարունակում է տալ անազաբար լիարժեք տեղեկանքներ արձանագրել: Շիրակի մարզային վիճակագրական վարչութեան գլխաւոր մասնագէտ, «Մտածի՛ր կլուպ», գործի՛ր լոքալ» ծրագրի փորձագէտ Աշոտ Միմոնեանը, Հիմք ընդունելով պաշտօնական վիճակագրութիւնն ու առանձին ընտրանքային հետազոտութիւնների արդիւնքները, վերջերս հետաքրքրական վերլուծական տուեալներ է հրատարակել մարզի եւ մասնաւորապէս Գիւմրի քաղաքի բնակչութեան տեղաշարժերի մասին: Ամբողջ հանրապետութեանը բնորոշ գործընթացների խորագրակերպում տեղափոխութեան հոսքերն առաւել մեծ չափերով են դրսեւորում ՀՀ-ն Շիրակի մարզում, որտեղ բնակչութեան արտահոսքի գարագջամանը աստուղ ընկերային - տնտեսական գործունեւոր առաւել սուր րոշոյթ են կրում:

Ինչպէս յայտնի է, Գիւմրի քաղաքից առաջին մեծ արտահոսքը սկսուեց դեռ 1989 թուականից՝ աւերիչ երկրաշարժից յետոյ, բնակարանների գանգուածային կորստի, անհրաժեշտ ընկերային - մշակութային հիմնարկների բացակայութեան, թերեւս նաև աղէտի յարուածը հոգեբանական գործունեւորի պատճառով: Ա. Միմոնեանի տուեալներով, առաւել մեծ արտահոսք է գրանցուել 1991 թուականից յետոյ, երբ բնակչութեան ընկերային - տնտեսական ու համայնական - կենցաղային պայմանների վատթարացումն ուղեկցուեւ էր հանրապետութեան փոխադրական շրջափակմամբ, ուժանիւթի ճգնաժամով, դարաբարական հակամարտութեան սրմամբ: Միայն ըստ պաշտօնական տուեալների, 1991 թուականին Գիւմրի քաղաքից մեկնածների թուաքանակը (2573) եկածների թուին գերազանցել է 898, 1992ին՝ 1172, 1993-1995ին՝ համապատասխանաբար 1137, 1335 եւ 816 մարդով: 1998 թուականից, չնայած տեղափոխութեան համեմատութիւնը մնում է բացասական (մեկնածների թիւը գերազանցում է եկածների թիւին), նկատուել է բնակչութեան տեղափոխութեան կայունացում: Դա հրապարակման հեղինակն իրաւացիորէն նկատում է, որ վերջին երկու տարիներին մեծացել է բնակչութեան արտահոսքը Գիւմրի քաղաքի եւ մարզի այլ բնակավայրերից մեկնող օթուլիսներով, որոնց թիւն անբնականաբար միտում ունի: Ըստ կատարուած ընտրանքային ուսումնասիրութիւնների արդիւնքների, մարզից մեկնողների մէջ գերակշռում են տղամարդիկ եւ աշխատունակ տարիքի բնակչութիւնը, մասնաւորապէս 25-29, 30-34 եւ 34-39 տարեկանները... Բոլոր բացասական (մեղմ ասած) հետեւանքներէր բացի, տեղափոխութեան նման գործընթացները յանգեցրել են բնակչութեան բնակարանային վերարտադրութեան հեղինակն իրաւացիորէն նկատում է, որ վերջին երկու տարիներին մեծացել է բնակչութեան արտահոսքը Գիւմրի քաղաքի եւ մարզի այլ բնակավայրերից մեկնող օթուլիսներով, որոնց թիւն անբնականաբար միտում ունի: Ըստ կատարուած ընտրանքային ուսումնասիրութիւնների արդիւնքների, մարզից մեկնողների մէջ գերակշռում են տղամարդիկ եւ աշխատունակ տարիքի բնակչութիւնը, մասնաւորապէս 25-29, 30-34 եւ 34-39 տարեկանները... Բոլոր բացասական (մեղմ ասած) հետեւանքներէր բացի, տեղափոխութեան նման գործընթացները յանգեցրել են բնակչութեան բնակարանային վերարտադրութեան հեղինակն իրաւացիորէն նկատում է, որ վերջին երկու տարիներին մեծացել է բնակչութեան արտահոսքը Գիւմրի քաղաքի եւ մարզի այլ բնակավայրերից մեկնող օթուլիսներով, որոնց թիւն անբնականաբար միտում ունի: Ըստ կատարուած ընտրանքային ուսումնասիրութիւնների արդիւնքների, մարզից մեկնողների մէջ գերակշռում են տղամարդիկ եւ աշխատունակ տարիքի բնակչութիւնը, մասնաւորապէս 25-29, 30-34 եւ 34-39 տարեկանները... Բոլոր բացասական (մեղմ ասած) հետեւանքներէր բացի, տեղափոխութեան նման գործընթացները յանգեցրել են բնակչութեան բնակարանային վերարտադրութեան հեղինակն իրաւացիորէն նկատում է, որ վերջին երկու տարիներին մեծացել է բնակչութեան արտահոսքը Գիւմրի քաղաքի եւ մարզի այլ բնակավայրերից մեկնող օթուլիսներով, որոնց թիւն անբնականաբար միտում ունի: Ըստ կատարուած ընտրանքային ուսումնասիրութիւնների արդիւնքների, մարզից մեկնողների մէջ գերակշռում են տղամարդիկ եւ աշխատունակ տարիքի բնակչութիւնը, մասնաւորապէս 25-29, 30-34 եւ 34-39 տարեկանները... Բոլոր բացասական (մեղմ ասած) հետեւանքներէր բացի, տեղափոխութեան նման գործընթացները յանգեցրել են բնակչութեան բնակարանային վերարտադրութեան հեղինակն իրաւացիորէն նկատում է, որ վերջին երկու տարիներին մեծացել է բնակչութեան արտահոսքը Գիւմրի քաղաքի եւ մարզի այլ բնակավայրերից մեկնող օթուլիսներով, որոնց թիւն անբնականաբար միտում ունի: Ըստ կատարուած ընտրանքային ուսումնասիրութիւնների արդիւնքների, մարզից մեկնողների մէջ գերակշռում են տղամարդիկ եւ աշխատունակ տարիքի բնակչութիւնը, մասնաւորապէս 25-29, 30-34 եւ 34-39 տարեկանները... Բոլոր բացասական (մեղմ ասած) հետեւանքներէր բացի, տեղափոխութեան նման գործընթացները յանգեցրել են բնակչութեան բնակարանային վերարտադրութեան հեղինակն իրաւացիորէն նկատում է, որ վերջին երկու տարիներին մեծացել է բնակչութեան արտահոսքը Գիւմրի քաղաքի եւ մարզի այլ բնակավայրերից մեկնող օթուլիսներով, որոնց թիւն անբնականաբար միտում ունի: Ըստ կատարուած ընտրանքային ուսումնասիրութիւնների արդիւնքների, մարզից մեկնողների մէջ գերակշռում են տղամարդիկ եւ աշխատունակ տարիքի բնակչութիւնը, մասնաւորապէս 25-29, 30-34 եւ 34-39 տարեկանները... Բոլոր բացասական (մեղմ ասած) հետեւանքներէր բացի, տեղափոխութեան նման գործընթացները յանգեցրել են բնակչութեան բնակարանային վերարտադրութեան հեղինակն իրաւացիորէն նկատում է, որ վերջին երկու տարիներին մեծացել է բնակչութեան արտահոսքը Գիւմրի քաղաքի եւ մարզի այլ բնակավայրերից մեկնող օթուլիսներով, որոնց թիւն անբնականաբար միտում ունի: Ըստ կատարուած ընտրանքային ուսումնասիրութիւնների արդիւնքների, մարզից մեկնողների մէջ գերակշռում են տղամարդիկ եւ աշխատունակ տարիքի բնակչութիւնը, մասնաւորապէս 25-29, 30-34 եւ 34-39 տարեկանները... Բոլոր բացասական (մեղմ ասած) հետեւանքներէր բացի, տեղափոխութեան նման գործընթացները յանգեցրել են բնակչութեան բնակարանային վերարտադրութեան հեղինակն իրաւացիորէն նկատում է, որ վերջին երկու տարիներին մեծացել է բնակչութեան արտահոսքը Գիւմրի քաղաքի եւ մարզի այլ բնակավայրերից մեկնող օթուլիսներով, որոնց թիւն անբնականաբար միտում ունի: Ըստ կատարուած ընտրանքային ուսումնասիրութիւնների արդիւնքների, մարզից մեկնողների մէջ գերակշռում են տղամարդիկ եւ աշխատունակ տարիքի բնակչութիւնը, մասնաւորապէս 25-29, 30-34 եւ 34-39 տարեկանները... Բոլոր բացասական (մեղմ ասած) հետեւանքներէր բացի, տեղափոխութեան նման գործընթացները յանգեցրել են բնակչութեան բնակարանային վերարտադրութեան հեղինակն իրաւացիորէն նկատում է, որ վերջին երկու տարիներին մեծացել է բնակչութեան արտահոսքը Գիւմրի քաղաքի եւ մարզի այլ բնակավայրերից մեկնող օթուլիսներով, որոնց թիւն անբնականաբար միտում ունի: Ըստ կատարուած ընտրանքային ուսումնասիրութիւնների արդիւնքների, մարզից մեկնողների մէջ գերակշռում են տղամարդիկ եւ աշխատունակ տարիքի բնակչութիւնը, մասնաւորապէս 25-29, 30-34 եւ 34-39 տարեկանները... Բոլոր բացասական (մեղմ ասած) հետեւանքներէր բացի, տեղափոխութեան նման գործընթացները յանգեցրել են բնակչութեան բնակարանային վերարտադրութեան հեղինակն իրաւացիորէն նկատում է, որ վերջին երկու տարիներին մեծացել է բնակչութեան արտահոսքը Գիւմրի քաղաքի եւ մարզի այլ բնակավայրերից մեկնող օթուլիսներով, որոնց թիւն անբնականաբար միտում ունի: Ըստ կատարուած ընտրանքային ուսումնասիրութիւնների արդիւնքների, մարզից մեկնողների մէջ գերակշռում են տղամարդիկ եւ աշխատունակ տարիքի բնակչութիւնը, մասնաւորապէս 25-29, 30-34 եւ 34-39 տարեկանները... Բոլոր բացասական (մեղմ ասած) հետեւանքներէր բացի, տեղափոխութեան նման գործընթացները յանգեցրել են բնակչութեան բնակարանային վերարտադրութեան հեղինակն իրաւացիորէն նկատում է, որ վերջին երկու տարիներին մեծացել է բնակչութեան արտահոսքը Գիւմրի քաղաքի եւ մարզի այլ բնակավայրերից մեկնող օթուլիսներով, որոնց թիւն անբնականաբար միտում ունի: Ըստ կատարուած ընտրանքային ուսումնասիրութիւնների արդիւնքների, մարզից մեկնողների մէջ գերակշռում են տղամարդիկ եւ աշխատունակ տարիքի բնակչութիւնը, մասնաւորապէս 25-29, 30-34 եւ 34-39 տարեկանները... Բոլոր բացասական (մեղմ ասած) հետեւանքներէր բացի, տեղափոխութեան նման գործընթացները յանգեցրել են բնակչութեան բնակարանային վերարտադրութեան հեղինակն իրաւացիորէն նկատում է, որ վերջին երկու տարիներին մեծացել է բնակչութեան արտահոսքը Գիւմրի քաղաքի եւ մարզի այլ բնակավայրերից մեկնող օթուլիսներով, որոնց թիւն անբնականաբար միտում ունի: Ըստ կատարուած ընտրանքային ուսումնասիրութիւնների արդիւնքների, մարզից մեկնողների մէջ գերակշռում են տղամարդիկ եւ աշխատունակ տարիքի բնակչութիւնը, մասնաւորապէս 25-29, 30-34 եւ 34-39 տարեկանները... Բոլոր բացասական (մեղմ ասած) հետեւանքներէր բացի, տեղափոխութեան նման գործընթացները յանգեցրել են բնակչութեան բնակարանային վերարտադրութեան հեղինակն իրաւացիորէն նկատում է, որ վերջին երկու տարիներին մեծացել է բնակչութեան արտահոսքը Գիւմրի քաղաքի եւ մարզի այլ բնակավայրերից մեկնող օթուլիսներով, որոնց թիւն անբնականաբար միտում ունի: Ըստ կատարուած ընտրանքային ուսումնասիրութիւնների արդիւնքների, մարզից մեկնողների մէջ գերակշռում են տղամարդիկ եւ աշխատունակ տարիքի բնակչութիւնը, մասնաւորապէս 25-29, 30-34 եւ 34-39 տարեկանները... Բոլոր բացասական (մեղմ ասած) հետեւանքներէր բացի, տեղափոխութեան նման գործընթացները յանգեցրել են բնակչութեան բնակարանային վերարտադրութեան հեղինակն իրաւացիորէն նկատում է, որ վերջին երկու տարիներին մեծացել է բնակչութեան արտահոսքը Գիւմրի քաղաքի եւ մարզի այլ բնակավայրերից մեկնող օթուլիսներով, որոնց թիւն անբնականաբար միտում ունի: Ըստ կատարուած ընտրանքային ուսումնասիրութիւնների արդիւնքների, մարզից մեկնողների մէջ գերակշռում են տղամարդիկ եւ աշխատունակ տարիքի բնակչութիւնը, մասնաւորապէս 25-29, 30-34 եւ 34-39 տարեկանները... Բոլոր բացասական (մեղմ ասած) հետեւանքներէր բացի, տեղափոխութեան նման գործընթացները յանգեցրել են բնակչութեան բնակարանային վերարտադրութեան հեղինակն իրաւացիորէն նկատում է, որ վերջին երկու տարիներին մեծացել է բնակչութեան արտահոսքը Գիւմրի քաղաքի եւ մարզի այլ բնակավայրերից մեկնող օթուլիսներով, որոնց թիւն անբնականաբար միտում ունի: Ըստ կատարուած ընտրանքային ուսումնասիրութիւնների արդիւնքների, մարզից մեկնողների մէջ գերակշռում են տղամարդիկ եւ աշխատունակ տարիքի բնակչութիւնը, մասնաւորապէս 25-29, 30-34 եւ 34-39 տարեկանները... Բոլոր բացասական (մեղմ ասած) հետեւանքներէր բացի, տեղափոխութեան նման գործընթացները յանգեցրել են բնակչութեան բնակարանային վերարտադրութեան հեղինակն իրաւացիորէն նկատում է, որ վերջին երկու տարիներին մեծացել է բնակչութեան արտահոսքը Գիւմրի քաղաքի եւ մարզի այլ բնակավայրերից մեկնող օթուլիսներով, որոնց թիւն անբնականաբար միտում ունի: Ըստ կատարուած ընտրանքային ուսումնասիրութիւնների արդիւնքների, մարզից մեկնողների մէջ գերակշռում են տղամարդիկ եւ աշխատունակ տարիքի բնակչութիւնը, մասնաւորապէս 25-29, 30-34 եւ 34-39 տարեկանները... Բոլոր բացասական (մեղմ ասած) հետեւանքներէր բացի, տեղափոխութեան նման գործընթացները յանգեցրել են բնակչութեան բնակարանային վերարտադրութեան հեղինակն իրաւացիորէն նկատում է, որ վերջին երկու տարիներին մեծացել է բնակչութեան արտահոսքը Գիւմրի քաղաքի եւ մարզի այլ բնակավայրերից մեկնող օթուլիսներով, որոնց թիւն անբնականաբար միտում ունի: Ըստ կատարուած ընտրանքային ուսումնասիրութիւնների արդիւնքների, մարզից մեկնողների մէջ գերակշռում են տղամարդիկ եւ աշխատունակ տարիքի բնակչութիւնը, մասնաւորապէս 25-29, 30-34 եւ 34-39 տարեկանները... Բոլոր բացասական (մեղմ ասած) հետեւանքներէր բացի, տեղափոխութեան նման գործընթացները յանգեցրել են բնակչութեան բնակարանային վերարտադրութեան հեղինակն իրաւացիորէն նկատում է, որ վերջին երկու տարիներին մեծացել է բնակչութեան արտահոսքը Գիւմրի քաղաքի եւ մարզի այլ բնակավայրերից մեկնող օթուլիսներով, որոնց թիւն անբնականաբար միտում ունի: Ըստ կատարուած ընտրանքային ուսումնասիրութիւնների արդիւնքների, մարզից մեկնողների մէջ գերակշռում են տղամարդիկ եւ աշխատունակ տարիքի բնակչութիւնը, մասնաւորապէս 25-29, 30-34 եւ 34-39 տարեկանները... Բոլոր բացասական (մեղմ ասած) հետեւանքներէր բացի, տեղափոխութեան նման գործընթացները յանգեցրել են բնակչութեան բնակարանային վերարտադրութեան հեղինակն իրաւացիորէն նկատում է, որ վերջին երկու տարիներին մեծացել է բնակչութեան արտահոսքը Գիւմրի քաղաքի եւ մարզի այլ բնակավայրերից մեկնող օթուլիսներով, որոնց թիւն անբնականաբար միտում ունի: Ըստ կատարուած ընտրանքային ուսումնասիրութիւնների արդիւնքների, մարզից մեկնողների մէջ գերակշռում են տղամարդիկ եւ աշխատունակ տարիքի բնակչութիւնը, մասնաւորապէս 25-29, 30-34 եւ 34-39 տարեկանները... Բոլոր բացասական (մեղմ ասած) հետեւանքներէր բացի, տեղափոխութեան նման գործը

ՉԵՉԵՆԻՈՅ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԱՐՁԱԳԱՆԳԸ ԱԶՐՊԷՅՃԱՆԻ ՄԷՋ

«Եռլեծիանք» ուղարկված մեջ հրապարակում է ստորև բարձրագույն տրուած յոդուածը կանգարդուոնայ ոուս - ազրպէյճանական յարաբերութիւններուն, մասնաւորաբար Չեչենիոյ տագնապի լոյսին տակ:

Յօդուածագիրը Պաքուի մէջ Տար Աւերբքի փոխ Գախազի Հիքմէթ Հաճիզատը, կը փորձէ յօդուածին ընդմէջէն հակառուս տրամադրութիւններ ստեղծել՝ ոուս-ազրպէյճանական բշնամական յարաբերութիւններու հիմնական դրոյական տարրը նկատելով ոուսական իշխանութիւններու որդեգրած քաղաքականութիւնը ազերիներու եւ Ազրպէյճանի նկատմամբ: Յօդուածը շահեկան է, որովհետեւ անոր տոնը կ'երեւի, թէ Ազրպէյճան չէ՛ղծ ըմբոստներու նկատմամբ ունեցած իր համակրանքով ինչպէս կը վտանգէ շրջապային կայունութիւնը եւ ապահովութիւնը: Ստորև յօդուածն քաղաքականաբար կը ներկայացնէք այդ տրամադրութիւնները:

Չեչենիոյ պատերազմը Ազրպէյճանը դրած է աշխարհաքաղաքական անհանգիստ վիճակի մէջ: Ռուսիա կը մեղադրէ Ազրպէյճանը, որ գործադիր կը կանգնի չեչէն ըմբոստ գիւնեայներուն: Թէեւ Ազրպէյճանն համակրանք կը դրսեւորէ չեչէնական տագնապին նկատմամբ, բայց ազերի իշխանութիւնները մերժած են ընդունել մեղադրանքները եւ կը փորձեն պաշտպանել երկրին գերիշխանութիւնը եւ քարիւղի արտածման իրենց տարրերակները:

Ազրպէյճանի ազգային անվտանգութեան նախարարութիւնը վերջերս հրապարակեց յայտարարութիւն մը, որ կը նշէր, թէ «Ազրպէյճանի հողերուն մէջ չեչէն ոչ մէկ ըմբոստ կայ»: Անդրադառնալով ոուսական ազգայիններու այն լուրերուն, թէ չեչէն ղեկավար Ասլան Մասադովը եւ այլ զինեալներ կ'օգտագործեն Ազրպէյճանը, իրրեւնապատանարան, նախարարութիւնը յայտնեց, որ ոուս զինուորական պաշտպանատարներու կողմէ պատերազմը նմանօրինակ լուրեր արդիւնք են «կամ հինգերեւոր երեկակայութեան եւ կամ տկար արհեստավարութեան»:

Յուսիսկիւտեն Ռուսիոյ եւ Ազրպէյճանի միջեւ հարցեր ծագեցան ազրպէյճանական անկախ պատկերասփիւռի կայանի մը կողմէ չեչէն ըմբոստ հրամանատար Շամիլ Պասաեւի հարցազրույցը պատկերասփիւռն պատճառով: Հարցազրույցին Պասաեւը րսած է, որ անկեղծօրէն մենք այս պատերազմին մէջ մտածք աւելի տկար, քան՝ նախկինը (1996ին աւարտած Չեչենիոյ պատերազմը):

Որովհետեւ ոուսերը յաջողեցան մեզ պառակտել, անոնք կրցան քայքայել մեր ուժերը, եւ եթէ այս պատերազմը չզկսէր, մենք քաղաքացիական պատերազմի պիտի սկսէինք»:

Ռուսիա գանձազան միջոցներով կը փորձէ Ազրպէյճանի վրայ ճնշում բանեցրնել, որոնք կարգին՝ Ռուսիոյ մէջ աշխատող շուրջ մէկ միլիոն ազրպէյճանցիներու նկատմամբ սահմանափակումներու կիրառում, Հայաստանի հետ գիտնութեան պոթենցիալի նկատմամբ սահմանափակումներու կիրառում: Ազրպէյճանի սահմաններուն մօտ, Ազրպէյճանի քաղաքացիներու նկատմամբ վիրահիդրուլութեան հաստատում եւ սահմանաչին խիստ հսկողութեան որդեգրում:

Վերջին ամիսներուն Ռուսիոյ նախագահ Վլատիմիր Փութինը սկսած է յարաբերութիւններ հաստատել Ազրպէյճանի իշխանութեան ընդդիմադիր ուսումնասիրողի հետ: Թերեւորեւ Ռուսիոյ Ազրպէյճանի գաղտնի սպասարկութեան նախկին տնօրէն Վակիմ Զուսլանովը նշանակած է զաշխարհային անվտանգութեան գրասենեակի (ԷՖՖՖ-ՊԻ) կողմնակից րաժանմունե-

լի պետի տեղակալ: Հաղորդուեցաւ նաեւ, որ Փութինը հանդիպում ունեցած է Ազրպէյճանի նախկին նախագահ Ալազ Մուսթաֆայովի հետ, որ խանդավառուած Փութինի գորակցութենէն՝ մտադրած է քաղաքական կուսակցութիւն մը հիմնել Ազրպէյճանի մէջ եւ Պաքու վերադառնալ:

Ազրպէյճանի վրայ Ռուսիոյ ճնշումները չեն սահմանափակուիր Չեչենիոյ նկատմամբ Պաքուի գորակցութիւնը ապահովելով: Աւելի յայն առումով, կրեմլին կը փորձէ Ազրպէյճանը պահել ազդեցութեան իր գոտին մէջ: Այսպիսով Մոսկուա պիտի կարենայ գերիշխող դերակատարութիւն ունենայ Կասպից ծովու քարիւղի մեծ խաղին մէջ, որ ներկայիս տեղի կ'ունենայ շրջանէն դուրս: Ազրպէյճանի վրայ իր ազդեցութիւնը տարածելու Մոսկուայի փորձերուն յաջողութիւնը կամ ձախողութիւնը կրնայ սահմանել տր քարիւղատարներուն կառուցումը՝ կասպեան շրջանի մէջ: Արեւմտեւոր եւ քարիւղի հսկայ ընկերութիւններու հովանաւորութիւնը վայելող տարրերակը կրնայ շուքի մէջ ձգել ներկայիս գործող ուսուական քարիւղատարները:

Ազրպէյճանի ղեկավարութիւնը մասամբ լուրջեայն համակերպած է ուսական ճնշումներուն: Պասաեւի համաձայն, պաշտօնական Պաքուն կը փորձէ խուսափել իրադրութիւնը գորակցութեան կողմէ չեչէնական հարցին: Հոկտեմբեր 1999ին Ազրպէյճանն համաձայնեցաւ չարտօնել չեչէն գաղթականներու, որ հաստատուին իր հողերուն վրայ: Պաքուն նաեւ համաձայնած է, որ ոուս սահմանապահ ուժերու հետ գործակցաբար ամրապնդել ուս-ազրպէյճանական սահմաններու ապահովութիւնը:

Ազրպէյճան կ'ուզէ իր ընտանքները բաց պահել: Խորհրդային Միութեան փլուզման յաջորդող տարիներուն Ազրպէյճան իր կապերը բարեյաւեց Արեւմտեւոր եւ հարավարեւելեան ամիսներուն արեւմտեւոր կառավարութիւններ կը քննարկէր: Ազրպէյճանը մարդկային իրականացման մէջ արձանագրած իր խախտումներուն համար: Անոնք նաեւ իրենց գորակցութիւնը յայտնած են խորհրդային ժամանակներուն ընտանքներուն մասնակցող ընդդիմադիր կուսակցութիւններու: Քննադատութիւնները սարսփալ յաւաքացուցած են Ազրպէյճանի կառավարութեան շրջանակներուն մէջ:

Հակառակ կառավարութեան որոշումներուն, աւելի քան չորս հազար չեչէն գաղթականներ ներկայիս հաստատուած են Ազրպէյճանի մէջ: Ռմանք չեչէն գիւնեայներու անմիջական ընտանքներուն են, որոնք վերաբերուին իրադրութեան, որոնք հաստատուած են Լեռնային Ղարաբաղի հիւսիսային Շահումեան շրջանի մէջ՝ հայերէ գրաւուած բնակավայրերու մէջ:

Վրաստանի խորհրդարանի պատգամաւորները կ'ուզեն, որ Թիֆլիսի մէջ հաստատուի Չեչենիոյ ներկայացուցչութիւն, որին Ազրպէյճանը պետք է ըլլայ Չեչենիոյ ուսումնական կենտրոնի, Ահմատ Զատիրովի կողմէ ընդունուած Երկաթուղային շրջանի մէջ: Եթէ վրացի պատգամաւորներուն Ապտալը իրագործուի, ապա Չեչենիա Վրաստանի մէջ պիտի ունենայ երկու ներկայացուցչութիւն: Արդէն քանի տարիէ ի վեր Վրաստանի մէջ Չեչենիոյ ներկայացուցչի պաշտօնը կը վարէ Ալտախով, որ ընդունուած է Ալան Մասիստովի կողմէ: Ալտախով 1997ին կազմակերպեց Մասիստով - Շեւարտաձե հանդիպումը: Թիֆլիսի մէջ:

Չեչեն գիւնեայներու «Կավկասփրէս» ուղարկած մէջ ընդունուած են ոուս եւ չեչէն այլ գործիչներուն անունները, որոնք Ալտախովի մահապատիժ սահմանած է Շամիլ Պասաեւ: Ասոնց կարգին են՝ Վլատիմիր Փութին, Պորիս Ելցին, Իկոր Իվանով, Իկոր Սերկեւ, Կեմալ Թրոշեւ: Ապալայն «մահապատիժը դատապարտուածներու» կարգին է Շիքուր Մոսկուայի կողմէ Չեչենիոյ ղեկավար ընդունուած Ահմատ Զատիրովի անունը:

Լած տեղեկագիրին համաձայն, Ազրպէյճան կ'օգտագործուի իրրեւնապատեան կէտ չեչէն գիւնեայներու գործողութիւնները շարունակելու նպատակով: Ազրպէյճանցիներուն մէջ տարածուած է չեչէնական հարցին նկատմամբ գորակցութիւնը: Երկու ժողովուրդներուն միջեւ կապերը ամրապնդուած են 1999ականներուն, երբ չեչէն գիւնեայներ ազրպէյճանական ուժերու կողմից կուռած են Լեռնային Ղարաբաղի մէջ: Ազրպէյճանի վրայ ուսուական ճնշումները ցարդ որեւէ զգային ազդեցութիւն չեն ունեցած չեչէններու նկատմամբ ազրպէյճանցիներու ժողովուրդային զգացումներուն վրայ: Չեչենիոյ առաջին պատերազմին ընթացքին Ռուսիոյ կողմէ Ազրպէյճանի նկատմամբ որդեգրուած սահմանափակումները որեւէ ձեւով չենուկացուցին Ազրպէյճանի մէջ չեչէն գիւնեայներու ցուցաբերած ոչ պաշտօնական գորակցութիւնը:

Լած տեղեկագիրին համաձայն, Ազրպէյճան կ'օգտագործուի իրրեւնապատեան կէտ չեչէն գիւնեայներու գործողութիւնները շարունակելու նպատակով: Ազրպէյճանցիներուն մէջ տարածուած է չեչէնական հարցին նկատմամբ գորակցութիւնը: Երկու ժողովուրդներուն միջեւ կապերը ամրապնդուած են 1999ականներուն, երբ չեչէն գիւնեայներ ազրպէյճանական ուժերու կողմից կուռած են Լեռնային Ղարաբաղի մէջ: Ազրպէյճանի վրայ ուսուական ճնշումները ցարդ որեւէ զգային ազդեցութիւն չեն ունեցած չեչէններու նկատմամբ ազրպէյճանցիներու ժողովուրդային զգացումներուն վրայ: Չեչենիոյ առաջին պատերազմին ընթացքին Ռուսիոյ կողմէ Ազրպէյճանի նկատմամբ որդեգրուած սահմանափակումները որեւէ ձեւով չենուկացուցին Ազրպէյճանի մէջ չեչէն գիւնեայներու ցուցաբերած ոչ պաշտօնական գորակցութիւնը:

Լած տեղեկագիրին համաձայն, Ազրպէյճան կ'օգտագործուի իրրեւնապատեան կէտ չեչէն գիւնեայներու գործողութիւնները շարունակելու նպատակով: Ազրպէյճանցիներուն մէջ տարածուած է չեչէնական հարցին նկատմամբ գորակցութիւնը: Երկու ժողովուրդներուն միջեւ կապերը ամրապնդուած են 1999ականներուն, երբ չեչէն գիւնեայներ ազրպէյճանական ուժերու կողմից կուռած են Լեռնային Ղարաբաղի մէջ: Ազրպէյճանի վրայ ուսուական ճնշումները ցարդ որեւէ զգային ազդեցութիւն չեն ունեցած չեչէններու նկատմամբ ազրպէյճանցիներու ժողովուրդային զգացումներուն վրայ: Չեչենիոյ առաջին պատերազմին ընթացքին Ռուսիոյ կողմէ Ազրպէյճանի նկատմամբ որդեգրուած սահմանափակումները որեւէ ձեւով չենուկացուցին Ազրպէյճանի մէջ չեչէն գիւնեայներու ցուցաբերած ոչ պաշտօնական գորակցութիւնը:

«ԲՈՒՐՍԵ»Ի ԱՂԵՏԵՆ ԵՏՔ

Ռուսական-Ռուսք- սուլաճաւուս-ղէտը կրնայ ծանր անդրադարձներ ունենայ ոուսական քաղաքականութեան վրայ: Մասնագէտներու համաձայն, արկածը ուղղակի ազդեցութիւն պիտի ունենայ Ռուսիոյ ծովածխի յատաքիլայ գործողութիւններուն վրայ:

«Օսքըր II» սուլաճաւուսը ոուսական ծովածխի յատաքիլայութեան մէջ շատ մեծ դեր կը խաղան ու անոնք լուսագոյն գէնքերն են Ռուսիոյ ծովածխի սահմաններուն պաշտպանութեան համար: Հետեւաբար այս աղէտէն ետք ոուսական Հիւսիսային ծովածխի կորուցուցած պիտի ըլլայ իր կենսական հիմքերէն մէկը ու ռազմական գործողութիւնները այս ծիրէն անըս ինքնաբերաբար պիտի նուազին:

Ռուսիա ունի 122 ռազմական սուլաճաւուս, սակայն անոնք հետզհետէ կը նուազին, եւ զանոնք պատրաստ են գործածելի վիճակի մէջ պահելը կը դառնայ ոուսական ծովածխի հիմնական հարցը: Պաշտպանութեան արտադրութիւնը կը վեր ուսական ռազմաւորում թիւը 613էն նուազած է 95ի, այսինքն Ռուսիա կորուցուցած է անոնց 84 տ հարիրը (սինգլետ արեւմտեան երկիրներուն պարագային, միայն 40 տ հարիր նուազում տեղի ունեցած է): Իսկ ներկայիս ոուսական ռազմաւորում միայն 10 տ հարիրը պատրաստ վիճակի մէջ կը գտնուի գործածութեան համար:

«Օսքըր II» եւ «Վիքթոր III» սուլաճաւուսը կը համարուին Ռուսիոյ ծովածխի սահմաններուն պաշտպանութեան քաղաքականութեան բաժնի գէնքերը: Այս սկզբունքը կը սմանի նախկին խորհրդային շրջանին որդեգրուած ռազմավարութեան: Միացեալ Նահանգներու Ծովածխի Կաղտնի Ապասարկութեան (Մ.Գ.Ա.) գրասենեակին կատարած ուսումնասիրութեան համաձայն, այս սկզբունքը Ռուսիոյ կողմէ կ'որդեգրուի օդուծի ու ցամաքային ուժերու ռազմական տկարութեան փոխարինման համար:

Նորվեկիական ծովում մէջ սուլաճաւուսը գործողութեան նպատակն է կեղծումնային աներկեան օդանւորում եւ «Թոմսհոք» կողմ ռազմաւորում հսկողութեան վրայ: Հետեւաբար, եթէ «Ռուսք» սուլաճաւուս օգտագործուի որդեգրուած մէջ, գործողութիւնները կրնան խախտուի:

«Ռուսք»-ի անձնակազմի 118 անուաններուն մահուան պատճառով կրնան կարճատև անտեսանալու Ռուսիոյ յատաքիլայութեան ծովածխի ղեկավարութեան շարքերէն ներս:

Կորիզային սուլաճաւուս կորուստը նաեւ կրնայ Փոլսի կառավարութեան ստիպել, որ ան վերադառնալու են ներսը կը ղեկավարուին, ինչ կը վերաբերի գիւնեային անվտանգութեան ուժը դառնալու գաղափարին:

Աղէտէն ետք ոուսական պետութիւնը ճնշում տակ պիտի դրուի ռազմական իր ծախսերուն անտեսելը, արդէն իսկ հիւսիսային դժուար պայմաններուն հետեւանքը զգալի կը դառնայ Ռուսիոյ գիւնեային միջավայրէն անըս: Ռուս սպանակ կը լայնանան, թէ երբեք իրենց գործերը կը գործեն ամիսներ շարունակ տանց վճարուելու՝ հակառակ Միացեալ Նահանգներուն պարզեւած նիւթական օժանդակութիւններուն:

Վերլուծողներու համաձայն, ներկայիս Ռուսիոյ գիւնեային պիտուած տարածաշրջան միջին տարար է, սինգլետ Միացեալ Նահանգներուն պիտուած արդէն իսկ հասած է 268 միլիոն տոնային սահմաններուն: Նախկին խորհրդային Միութեան ժամանակաշրջանին ռազմական պիտուած կը հասներ տարեկան շուրջ 200 միլիոն տոնային (ճնական թուականներու սկիզբը):

Նախագահ Վլատիմիր Փութին խոստացած էր կեղծումնային գիւնեային սարգին վերականգնումի միջով: Ան իրործեր կը կատարէ, որպէսզի կորիզային գէնքերուն յատկացումն գոյնարեւել ընդունուի: Ռուսիոյ ղեկավարութեան կողմէ արդէն իսկ գործողութիւնները նուազին ու փոխարէնը անելի մեծ գումարներ տրամադրուին գործերուն եւ գէնքերուն արտադրութեան:

«Սակայն այս մէկը պիտի ուշանայ», կ'ըսէ աներկեային ռազմագէտ Ռոն Ռոյֆայթ: «Ռազմականութեան տրամադրութիւնը գոյնարեւել կախեալ են ոուսական տնտեսութեան եւ տասնմեակներէ ետք է, որ Ռուսիան պիտի կարենայ վերահաստատել իր նախկին ուժի հիմքերը», կը շարունակէ Ռոյֆայթ:

Հետեւաբար այս խոցելի իրավիճակէն դուրս գալու համար Փոլսի կառավարութիւնը կրնայ ստիպուիլ պաշտպանութեան մարզի այլ ճիւղերէ պիտուել յատկացելու «Ռուսք»-ի կորուստը փոխարինելու նպատակով:

ՍՈՒՋԱՆԱԲԵՐԸ ՊԻՏԻ ԶԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ԳՈՐԾԵԼ ԸԱԿԱՌԱԿ ՈՒՄԱԿԱՆ ԱՂԵՏԻՆ

Ռուսական սուլաճաւուս արկածէն ետք պետութիւնները նոյն խանդավառութեամբ պիտի շուղեն իրենց սուլաճաւուսը դէպի ծով:

Կըր այսպիսի արկածներ պատահին, մասնագէտներու մօտ կասկածներ կ'արթնան այս սուլաճաւուսը անհրաժեշտութեան շուրջ: Միաժամանակ զինուորական գործողութիւնները կը կատարուին հետզհետէ անելի փոքր ռազմաւորում միջոցով:

Սակայն, միւս կողմէ, անզիլացի վերլուծող Փոլ Պելքը կ'ըսէ, «բացարձակապէս անհասկնալի է ինձի համար, թէ ինչպէս այս արկածները կրնան սուլաճաւուսը անհրաժեշտութեան շուրջ կասկած յարաբարեւել: Թէ՛ ռազմականօրէն եւ թէ քաղաքականօրէն սուլաճաւուսը հրաշալի գէնքեր են: Հետեւաբար անոնց տիրանալու պահանջն ու փափաքը հետզհետէ պիտի չնուազին, այլ պիտի գարգանան»:

28 երկրներ արդէն իսկ ունին կորիզային սուլաճաւուս, եւ տասնմեակ մը այլ երկիրներ կը փափաքին այդպիսի գէնքերուն տիրանալ: Իսկ մասնագէտներու համաձայն, սուլաճաւուսը պաշտպանողական գաղտնի գէնքեր են, որոնք յարատեւ վախ կը պատճառեն մակերեսի թշնամի գործերուն: Այսպէս, Իրանի տիւրքիզային սուլաճաւուսը, որոնք Ռուսիայէն կը բերուին մ'ոնցի ջուրերուն մէջ օգտագործելու համար, կը մտահոգեն Միացեալ Նահանգները:

Միացեալ Նահանգներու ծովածխի քարտուղար Ռիչըրտ Տանգիկ կը լայտնէ. «Սուլաճաւուսը ստատուած չէր արդէն իսկ Ռուսիայէն: Ան մեր երկրի պատկերացումն պահպանուած է թէ՛ յատկապէս իսկ իսկ սուլաճաւուսը շրջանին»:

Իսկ ՕՌԻՍԻ Նի մէջ Միացեալ Նահանգներու նախկին ղեկավար Ռուսիոյ Համաճաւուսը կ'ըսէ. «Ինչ երկիրը, որ կ'ուզէ ծովում վրայ իր իշխանութիւնը բանեցնել, ռազմական լուրջ կարողութիւն ունենալու համար պէտք է պահպանէ իր սուլաճաւուսը: Անդրադառնալով կորիզային մեծ սուլաճաւուսներուն, ան կ'ըսէ, որ Ռուսիա ու Միացեալ Նահանգները յատկապէս կը մերժեն սիւլաճաւուսի ձեւով անոնց գործածութիւնը որդեգրելը՝ գէնքերուն սահմանափակման համաձայնութեան մը շրջագծէն դուրս: Հետեւաբար այսպիսի իրավիճակներ ցոյց կու տան, թէ որքան կարեւոր է «Սթարթ-3»-ի գործարարութիւնը («Սթարթ-3» համաձայնութիւնն սըն է կորիզային գէնքերու սահմանափակման համար):

Սակայն միաժամանակ Ռուսիոյ մեծաթիւ սուլաճաւուսը փորձասանձութիւնը միայն կ'օգտագործուի՝ իրեն հետեւանքը Մոսկուային պիտուած սեղմումներուն: Ռուսական քաղաքային ռազմաւոր կը ժամանակին սպասելով, որ Ռուսիայի ղեկավարութեան տնտեսական օժանդակութիւն տրամադրէ: Իսկ «Ռուսք»-ի աղէտէն, որ ըստ երևույթին թորփիլներուն պայթումին պատճառով տեղի ունեցաւ ոուսական սուլաճաւուսը արկածներուն շարքին վերջին աղէտէն էր: 1963-ին վերապատահած են սուլաճաւուս 11 արկածներ, որոնցմէ ինք կը վերաբերին նախկին խորհրդային կամ ոուսական սուլաճաւուսներու:

«ԹՄՅՄ» - «ՌՈՅԹԸԸԸ» - «ՍԹԸԸԹՅՈՐ»

ՌՈՒՍԻԱ Կ'ԱՄԲԱՍՏԱՆԷ ԱԿԱՆԱԶԵՐԹԱՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏՆԵՐԸ

Ականի պայթումներու պատճառով ոուս գոհերուն թիւին բարձրացումին յոյսին տակ Ռուսիոյ Դաշնակցային Ապահովութեան Ծառայութիւնը ամբաստանեց Բրիտանիոյ մէջ հաստատուած ականազերթման բարեգործական կազմակերպութիւն մը՝ չեչէն ըմբոստները մարզած ըլլալու եւ անոնց գիտնութեան օգնութիւն ցուցաբերած ըլլալու յանցանքով:

Կի Ուիլյամս, նախագահը «Հայօ թրաքս» կազմակերպութեան, որ մասամբ կը ֆինանսաւորուի Միացեալ Նահանգներու եւ Ուելլիի իշխանութեան Տայանայի հիմնած մէկ հիմնադրամին կողմէ, ընդունեց, որ 1997ի եւ 99ի միջեւ իր կազմակերպութեան կողմէ մարզուած շուրջ 100 չեչէններ կրնան միացած ըլլալ ըմբոստ գիւնեայներուն եւ անոնց փոխանցած՝ իրենց փորձառութիւնները:

Կի Ուիլյամս, նախագահը «Հայօ թրաքս» կազմակերպութեան, որ մասամբ կը ֆինանսաւորուի Միացեալ Նահանգներու եւ Ուելլիի իշխանութեան Տայանայի հիմնած մէկ հիմնադրամին կողմէ, ընդունեց, որ 1997ի եւ 99ի միջեւ իր կազմակերպութեան կողմէ մարզուած շուրջ 100 չեչէններ կրնան միացած ըլլալ ըմբոստ գիւնեայներուն եւ անոնց փոխանցած՝ իրենց փորձառութիւնները:

Կի Ուիլյամս, նախագահը «Հայօ թրաքս» կազմակերպութեան, որ մասամբ կը ֆինանսաւորուի Միացեալ Նահանգներ

ՀՈԳԵՔԱՆԱԿԱՆ

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԳԻՏԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐ

Եթե պահ մը նայինք մեր կենսի իրագործումներուն և դէպքերուն, կ'անդրադառնանք, որ անոնք բոլորն ալ կը ցուցանեն մեր տուած որոշումները: Որոշում այս պարագային կը նշանակէ ոչ միայն մտքով եւ տրամաբանական տուեալներու հիման վրայ որդեգրուած քայլեր, այլեւ ստատիկական, հոգեկան եւ ինչու ոչ նաեւ ֆիզիքական ապրումները ծնունդ առած որոշումներ: Այսպէս, անոնք կ'արտայայտեն մեր էութեան զանազան տարրողութիւններու միացեալ գործունէութիւնը եւ մեր ըլլալու ոճը:

Ստորեւ տրուած գրութիւնը կ'ստանաճէ այն իրականութիւնները, որոնք գիտակցաբար թէ անգիտակցաբար կ'արտայայտուին մեր որոշումներուն ընդմէջէն. որոշումը իբրեւ ըլլալու ոճի համազօր արտայայտութիւն նկատի ունենալով է, որ հեղինակը՝ հոգեբան եւ բժիշկ Մարթին Զարուբըրգ, իր ուսումնասիրութիւնները կեդրոնացուցած է սորվելու զանազան ձեւերուն եւ ապա՝ անհատական միջոցներով դարձնուի կերպերուն վրայ եւ փորձած է զանոնք համադրել եւ օգտագործելի դարձնել արդի հոգեդարմանումին համար: Ան իր յօդուածին մէջ կը մանրամասնէ որոշումները պայմանաւորող զանազան տուեալներ, ինչպէս նաեւ կը ներկայացնէ հանգրուաններ՝ որոշումներու, առնուած քայլերու եւ ներքին էութեան միջեւ ներդաշնակութիւն ստեղծելու համար:

Որոշում տալը կրնայ դիրքին թուիլ. գիտենք՝ ինչ կ'ուզենք, կարելիութիւններ կը ստեղծենք, անոնց հետեւանքները կը փորձենք վերլուծել եւ կ'ընտրենք այն կարելիութիւնը, որ յաւազոյն արդիւնքները կը խոստանայ: Այսուհանդերձ մենք կ'ապրինք աշխարհի մը մէջ. ուր կը տիրապետեն կարծ տեւողութեամբ որոշումներ, ուր անձի մը պատկերը կրնայ շատ աւելի կարեւոր նկատուիլ քան անոր իրականութիւնը, ուր ունեցումները աւելի մեծ նշանակութիւն կըրնան ստանալ քան՝ կենսի որակը (դրամատան տնօրէն մը կ'ըսէ՝ «մեր յաճախորդներէն շատեր փոխ կ'առնեն գումարներ, զորս վերադարձնելու կարողութիւնը հագուի թէ ունենան. զնելու համար իրեն. որոնց կարիքը չունին, տպաւորելու համար անձեր, զորս չեն սիրեր...»): Կ'ապրինք աշխարհի մը մէջ. ուր մարդիկ կը շարունակեն կապուած մնալ հին որոշումները եւ նաեւ կը շարունակեն տատապիլ անոնց նուազանք հին հետեւանքներէն: Անշուշտ մենք սիշտ կ'որդեգրենք այն որոշումը, որ յաւազոյնը կը թուի ըլլալ մեզի համար: Սակայն ինչո՞ւ յաճախ կ'որոշենք տատապիլ: Կ'ան որոշումներ. որոնք նպատակը կամ առաջնութիւնը գաղտնի կը պահենք ուրիշներէն. արդեօք կ'ան որոշումներ, որոնց թիրախը եւ ուղիները թաքուն կը պահենք նաեւ մենք մեզմէ:

Մեր որոշումները կը ցուցանեն մեր փափաքները: Եթե մենք ժխտական եղանակով թիրախներ ճշդենք (օրինակ՝ չենք ուզեր տատապիլ), մենք մեզ կը սիշտ հարցնեն խուսափելու՝ նոյնիման հարցին վրայ կեդրոնանալով: Մի՞ մտածէք ձեր չուզածին մասին, այլ անոր փոխարէն՝ ձեր փափաքածին մասին:

Մեր որոշումները կը ցուցանեն մեր ներքին ներդաշնակութիւնը: Եթե մենք ներքին տագնապ մը ունինք (օրինակ՝ «թէ կ'ուզեմ այսինչ բանը եւ թէ չեմ ուզեր»), կրնանք խուսափիլ որոշում տալէ կամ աններդաշնակ ձեռով վարուիլ եւ վերջապէս հասնիլ մենք մեր աշխատանքը կասեցնելու: Կ'ծտար: Ե հարիւր առ հարիւր ներդաշնակ թիրախ մը գտնել. այս մէկը ժամանակ կը պահանջէ: Առաւել, մեր ներքին տագնապը կրնայ մեզ ներկայցնել եւ անկէ փախուստ տալով մենք կը հետանանք նաեւ այն ուղիէն, որ մեզ կը տանի ինքնաճանաչման եւ ներքին տագնապներու յուժնումին: Փոքրաթիւ անձեր իսկապէս կ'անդրադառնան. թէ ի՞նչպէս ներդաշնակութեան պակասը կ'ազդէ իրենց որոշումներուն վրայ:

Մեր որոշումները կը ցուցանեն մեր իրաւատկութիւնը: Եթե մեր նպատակները վերացական են (օրինակ՝ «կ'ուզեմ յաջողիլ») եւ ծրագիր չունինք, յաջողելու յուսելը շատ բարձր չեն: Եթե մեր թիրախը փափաք մըն է միայն (օրինակ՝ «կ'ուզեմ երկրորդ լեզու մը սորվիլ») եւ մենք զայն աւելի չենք յստակացուցած, ներուժ կը վատնենք: Եւ եթէ առանց պայմանաժամի նպատակներ ճշդենք (օրինակ՝ «կ'ուզեմ այսինչ բանը ընել... նախքան մահ»), մենք կրնանք անդադար յետաձգել անհրաժեշտ քայլերը:

Մեր որոշումները կը ցուցանեն մեր համոզումները: Եթե մենք կը հաւատանք, որ իրաքանչիւր որոշումի համար գոյութիւն ունին բազմաթիւ սխիւտարարներ, մենք մեզի սոսի կը տանք: Աստիճանաբար մտնում ենք խուսափելու արժանի չեմ՝ կրնանք անգիտակցաբար ձախողութեան որոշում կայացնել... Եթե կը հաւատալու որ սխիւտարարներ մտնում ենք խուսափելու արժանի չեմ, որոշումները կ'արտայայտուին համար: Վերջապէս, եթե մենք համոզուինք, որ մենք հոգիներ ենք՝ մեր ֆիզիքական կենսի մէջ մենք մեզի իրագործելու հազարաւոր կարելիութիւն

ներով, կրնանք որդեգրել երկար տեւողութեամբ օգտակար որոշումներ:

Մեր որոշումները կը ցուցանեն մեր յարաբերութիւնը՝ մենք մեզի հետ (Օրինակ՝ «կը սիրեմ ինքզինքս. հպարտ եմ իմ արարքներովս. կըրնամ ապագաս ուրախ պատկերացնել»), ինչպէս նաեւ մեր յարաբերութիւնը՝ ուրիշներու հետ (օրինակ՝ «հանգիստ կը զգամ». եթէ հօրմէս անելի յաջողութիւններ ունենամ. ի՞նչ ձեռով է, որ իմ քայլերս կրնան ազդել այսինչ անձին հետ յարաբերութեանս վրայ. արդեօք ինքզինքս ձախողութեան կը տանի՞ «մընտանիքս ուշադրութիւնը հրաւիրելու համար»):

Մեր որոշումները կը ցուցանեն մեր կենսի իմաստը. (օրինակ՝ «բարկացած եմ տուեալ կացութիւն մը արտօճած ըլլալու համար. ես ինձի կ'արտօճեմ բարկութիւնս արտայայտել. տըխտ»): Եւ, որ իմ սահմաններս պահել չեմ կըրնար):

Շատ քիչեր իսկապէս կ'անդրադառնան, թէ այս բոլոր իրականութիւնները որքա՞ն մեծ ազդեցութիւն ունին մեր որոշումներուն եւ մեր առած քայլերուն արդիւնքներուն վրայ: Կը թուի, որ մեր որոշումները իսկապէս ցոյց կու տան, թէ մենք ի՞նչ կ'ուզենք մեր կենսի մէջ. իսկ մեր իրական փափաքները կրնան հակադրուիլ կամ աններդաշնակ ըլլալ մեր գիտակից որոշումներուն հետ: Սակայն եթէ ետ նայինք մեր կենսի մէջ, կը տեսնենք, որ մեր որդեգրած բոլոր քայլերը, նոյնիսկ ապարդիւս, խորքին մէջ կ'արտայայտեն մեր փափաքները, մեր համոզումները, մեր յարաբերութիւնները եւ մեր կենսի իմաստը: Հետեւաբար կարելի է պնդել մեր ներաշխարհը, գտնել մեր կենսի իմաստը եւ ըստ այնմ կայացնել որեւէ որոշում:

◆ԿԵՆՏՐԻ ԻՍԱՍՏ

Բանատացի եւ գերմանացի այլ հոգեբաններու հետ միասին փորձեցինք ճշդել ձեւեր, որոնց շնորհիւ մարդիկ կարենան իրենց կենսի իմաստին համաձայն որոշումներ տալ: Առաջին քայլը կը կայանայ ներքին միջոց գտնելուն մէջ: Երկրորդ՝ ամբողջովին ընդունիլ մեր էութիւնը կամ ինքնութիւնը կամ հոգեկանութիւնը: Երրորդ՝ տեսնել, թէ մեր ներկայ յարաբերութիւններուն եւ ըլլալու ոճին մէջ կը յաջողի՞նք արտայայտել մեր էութիւնը: Վերջապէս՝ յուժնել անցեալի տագնապները եւ անոնց պատճառած ցնցումները, որոնք կ'արգելակեն ինքնութեան ամբողջական արտայայտութիւնը:

Այս հանգրուաններու իրականացման ընթացքին ի յայտ կու գայ, որ մտային խանգարումներն եւ մտքմտային արտանշաններու վերաբերեալ բազմաթիւ հարցեր եւ տեսութիւններ վերանայումի կարիք ունին:

◆ՍՈՐՎԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Վերանայումի կարիք ունին նաեւ սորվելու եւ սորվեցնելու այն ձեւերը, զորս արդի ընկերութիւնը որդեգրած է: Մեր աշխատանքին ընթացքին անդրադարձանք, որ սորվելու ձախող ձեւերուն մեծ մասը «կը փոխանցուի» դպրոցներէն ներս:

Օրինակ, մարդիկ յաճախ իրենց գլուխը կը բարձրացնեն եւ վեր կը նային. երբ կ'ուզեն բան մը պատկերացնել իրենց աչքին առջեւ: Եւ ոյնը կ'ընէ երեսնայ մը, որ կը փորձէ գրատախտակին վրայ գծուած պատկեր մը հասկնալ. սակայն ուսուցիչները յաճախ կը լաւնդիմանեն՝ «պատասխանը առատաբանութիւն վրայ գրուած չէ. գլուխը վար ա՛ն եւ տետրակիդ նայէ՛ք. գլուխը վար առնելը կեդրոնանալու ինչ ձեւ մըն է, սակայն անկէ կա կը դժուարացնէ պատկերներու ըմբռնումը: Այսպէս, յաճախ ուսուցիչները նկատի չեն առնիր, որ սորվելու զանազան կերպեր կան: Այս մտեցումին հիման վրայ, ոչ միայն ուսուցիչներ, այլ մեր ամբողջ ընկերութիւնը կը դատէ անհատներ եւ երբեմն զանոնք կը պիտակէ «դանդաղ», «սորվելու դժուարութիւն ունեցող» եւ այլն:

◆ԲՈՒԺՈՒՄԻ ՄԱՍԻՆ

Հետաքրքրական են դարմանումի բազմաթիւ դպրոցներու կողմէ որդեգրուած «ես-ի զանազան փճակներու, ինքնութեան ներաբաժանումներու կամ մասերու հասկացողութիւնները: Անոնք կ'ըսեն, որ զանազան կարողութիւններ կրնան կախեալ ըլլալ զգացական կացութիւններէ (օրինակ՝ «կրնան ստեղծագործել միայն այն ատեն, երբ բարկացած ըլլամ»): Այս տեսութիւնները կ'ուսումնասիրէի, երբ հրաւիրուեցայ Հավայեան կղզիներ՝ դասախօսութիւններու շարքի մը համար:

Այնտեղ ծանօթացայ բնիկի մը՝ Փ. Հաի, որ անհայտ ձեռով կը դարմանէր հոգեկան թէ մտքմտային տատապները: Անոր կիրարկած ձեւը շատ արդիւնաւէտ էր: Ան կը սիշտ հիւանդները, որ իրենց ախտանշաններէն դասեր սորվին. «աւելի կարեւոր է, որ անձ մը իր հիւանդութենէն դասեր քաղէ, քան զայն բուժէ», կ'ըսէր

Հաի: Ինչ նաեւ կը հաւատար, որ պէտք է հիւանդներուն օգնել, որ անոնք բարելաւեն իրենց յարաբերութիւնները:

Հավայեան մտեցումին համաձայն, մենք մեր մարմնին մէջ կը պահենք «ես-ի տոպրակներ», որոնք կը ներկայացնեն անցեալի ցնցող փորձառութիւններէն ծնունդ առած եւ արտայայտութիւն չգտած յուզումներ, զգացումներ: Մարմնին մէջ այս «ես-ի տոպրակներ» վայրը կրնայ տուն տալ հիւանդութեան: «Տոպրակը բանալ» կըրնայ զգացական խոր ապրումներ յատաչացնել. անկէ կա նաեւ դուր կը բանալ աւելի մանուկ ինքնութեան մը ընդունումին եւ համարկումին: «Ես-ի կոտորտուած մասերը նկատուելու փոխարէն, այդ ցաւերը Հավայեան կղզիներու մէջ կը նկատուին «կորսուած սարսափահար երեխաներ»:

Հետագային այլ հոգեբաններ աշխատեցան այս հասկացողութիւններուն վրայ: Լեոնիդ Բեն-ը չափազանց հետաքրքրական էին. երեւութապէս նախապաշարումներու վրայ հիմնուած այս մտեցումներէն իւրաքանչիւրը կարելի էր վերածել հոգեբանական փիլիսոփայութեան մը, որ ճշգրիտ միջոցներ կը ստեղծէր ինքնութեան համարկումին համար:

◆ՇԱՍԱՐԿՈՒՄ

Մարդոց մեծամասնութիւնը գիտէ իր անմիջական նպատակները, իր ներկայ յարաբերութիւններուն կացութիւնը, անոնց ախտանշանները եւ անցեալէն մնացած քանի մը փորձառութիւններ: Սակայն անոնք ընդհանրապէս չեն անդրադառնալ իրենց մէջ ապրող գոյութեան կամ տագնապներուն, ինքնութիւնը սահմանափակող համոզումներուն, ուրիշներու հետ նոյնացումի գործընթացներուն, յարաբերութիւններու պարտադրած կցակառուցումներուն եւ կանոնի մանկութեան գնացումներուն:

Ստորեւ կը ներկայացնեմ քայլեր, որոնք կըրնան տանիլ կենսի ուրախութեան եւ ինքնութեան համարկումին: Իշուած հոգեգրուանները անշուշտ պարզապէս նկարագրականներ են այն ուղիին, որ իւրաքանչիւր անհատ կրնայ իր իրականութեան համաձայն որդեգրել:

◆Ա/ ՄՂՈՒՄ

Մղումի պակասը խոչընդոտ, փրէ է յարմար որոշումներ կայացնելու համար: Կազմաթիւ անձերու համար այս հանգրուանը տատապանք մըն է. կը թուի, որ մեր ընկերութեան մէջ տատապանք ընդհանրապէս ընդունուած ձեւ մըն է ինքզինքին նկատմամբ յարգանք կառուցելու եւ ուրիշներուն ուշադրութիւնը գրաւելու համար:

Ի՞նչ է տատապանքը: Կը թուի, որ անկէ կ'առաջանան անհատական տագնապ մըն է, որ մարդոց համար յաճախ կը միանայ անուստութեան եւ անօգնականութեան՝ կենսի իմաստի վերաբերեալ:

Ցաւը կը պատահի. տատապանքը ընտրանք մըն է: Իւրաքանչիւր անհատ ի՞նք կ'ընտրէ տատապի թէ ոչ: Հետեւաբար ներքին միջոցներուն հասնիլը կը նշանակէ նաեւ հրաժարիլ տատապելու որոշումէն՝ կենսի ուրախութեան տեղ տալու եւ ամենէն խոր փափաքներու արտայայտութեան առիթ ստեղծելու համար:

◆Բ/ ՆՈՒԵՐՆԵՐՈՒ ՈՒՂԻՆ ԿԱՄ՝ ԸՆԾՆՈՒԹԻՒՆ ԻՆԵՆՈՒԹԵԱՆ ԸՅՏ

Ինքնին միջոց գտնելէ ետք, այս հանգրուանը կ'ենթադրէ մեր զանազան մասնկներուն ճանաչումը եւ ընդունումը: Այդ մասնկները իրենք զիրենք կ'արտայայտեն աններդաշնակութեան ճախով. այդ իրողութիւնը տեսնելը եւ ընդունիլը ինքնապահովութեան զօրարոք զգացում կը ստեղծէ: Տեսնել, ճանաչել, ընդունիլ, ժպտիլ, սինչել որ անհատը զգայ իր ինքնութեան մէկ ըլլալու իրողութիւնը:

Ինձի դիմողներուն հետ ես կ'աշխատիմ հիմնական 6 Ինքնութեան ուղիներու վրայ՝ փափաքներ, պատմութիւն, յուզումներ, ախտանշաններ, արժէքներ եւ «ես»: Հետաքրքրական է տեսնել, թէ ի՞նչպէս անոնցմէ իւրաքանչիւրը արգելք կրնայ հանդիսանալ անհատի մը ինքնութեան ամբողջական արտայայտութեան կամ «ինքնութեան հոգեվիճակ-ի հաստատումին: Ինքնողական ինքնութեան մէջ հակասական փափաքներ չկան. հետեւաբար անոր հասնելէ ետք է, որ կարելի կ'ըլլայ լուծել որոշումներու վերաբերելու եւ երկու ձգտումներու միջեւ երեւութապէս հակադրութիւն ստեղծող կացութիւնը:

- Նոյնացումներ

Ուրիշին հետ նոյնացումը կրնայ խոչընդոտել ինքնութեան հաստատումը: Կարծէք, թէ անձի մը իրականութիւնը կը կորսուի եւ զայն կը փոխարինէ ուրիշ անհատի մը իրականութիւնը: Իկնպէս, մեր ներաշխարհին արտայայտութեան առիթ տալու փոխարէն, մենք կը սկսինք «ապրիլ» ուրիշի մը փորձառութիւններուն յուսն տակ: Ինչու՞ որ մեր բաւական ընդհանրացած օրինակներ են՝ զոհի հետ նոյնացումը (ինքզինքս չեմ եւ բարկացած եմ կենսի բոլոր մարգերուն մէջ), հերոսի հետ նոյնացումը (ինք-

զինքս չեմ ապրիլ եւ կը վախճամ կենսի բոլոր մարգերուն մէջ), մահացածի հետ նոյնացումը (ինքզինքս չեմ եւ տխուր եմ կենսի բոլոր մարգերուն մէջ) եւ այլն:

Հետեւաբար պէտք է անդրադառնալ, թէ մեր կենսի մէջ մեզի պատահող անախորժ, ցուցընող թէ տխրեցնող դէպքերը (որոնց իրականացումն մէջ մեր գիտակից թէ անգիտակից մասնակցութիւնը անպայմանօրէն ունինք նաեւ մենք) կրնան արտայայտութիւնը ըլլալ ուրիշի մը փորձառութիւններուն, զորս մենք իւրացուցած ենք սիրող թէ վախի պատճառով:

Ինքններու ուղիին արտօճել կայ Ինքնութեան հոգեվիճակը: Անիկա միջոց մը կամ մասնիկ մը չէ: Անոր հասնող անձերը զայն կը նկատագրեն իբրեւ ներուժի կայ մը. ինքզինքին եւ ուրիշներուն հետ յարաբերութեան ձեւ մը, ուր կան բոլոր կարելիութիւնները՝ անձի մը ներքին ստեղծագործ ուժը արտայայտելու համար: Ունանք նոյն իրավիճակին կու տան «հոգի-անունը»: Անոր հասնող անհատները կը ձգտին հոգեպարար յարաբերութիւններու, որոնք «ստեղծ սիրտ» կամ «հոգի հոգի» են:

Այս հանգրուանին վերջին քայլն է ներկայի եւ անցեալի յարաբերութիւնները դիտել եւ զանոնք հասկնալ այս նոր հոգեվիճակով:

◆Գ/ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մեր սիրելիներուն հետ մեր ունեցած յարաբերութիւններուն մէջ կան հիմնական տատանքներ, որոնք երբեմն կրնան վերածուիլ կաշկանդումներու: Հետեւաբար անհրաժեշտ է զգալ, որ անձի մը հետ մեր կապը մեզ կը տանի կենսի ուրախութեան: Յարաբերութիւն մը կ'ենթադրէ փոխադարձ արժեւորում, հասկացողութիւն, փոխանակում եւ այլն: Սակայն անկէ կա կը վերածուի կաշկանդումի, երբ մենք կը բանաւորուինք յարաբերութեան մէկ երեսին մէջ միայն (օրինակ՝ ուրիշէն կախեալ ըլլալու իրողութիւնը/ պէտքը/ վախը...) կամ կը ձգտինք հաստատելու կապ մը, որուն հիմնական նպատակը միայն մեր փափաքներուն զոհացումն է:

Այս հանգրուանը կ'ամբողջանայ, երբ անձ մը կը հասկնայ իր յարաբերութիւնները ուրիշներուն հետ (ներառեալ՝ մինչ այդ մահացած անձերու հետ), կը լուծէ հանգուցները եւ այն ատեն կ'որոշէ, թէ ի՞նչ ձեռով ինք կրնայ ուրիշներուն հետ ըլլալ ուրախ եւ հանգիստ:

◆Դ/ ԱՆՅԵԱԼԻ ՅՆՑՈՒՄՆԵՐ

Անցեալի մէջ պատահած ցնցող դէպքերուն հետքերը յաճախ կ'արգիլեն անողջ որոշումներու ընդունումը: Անոնք կրնան ըլլալ անգիտակից, այսինքն՝ տուեալ անձ մը կրնայ կանոն չիղել: Այս դէպքերը կը բացայայտուին. երբ անհատ մը կը փորձէ իր էութեան եւ իր սեփական տարժքներու ծիրէն ներս յարմարող որոշում տալ, որովհետեւ նման քայլ մը կ'ենթադրէ նաեւ լուրջմտերու եւ զգացումներու ներդրում, որոնք իրենց կարգին կապուած են անցեալի փորձառութիւններուն (եթէ եղած են ցնցող կամ կաշկանդող պատահարներ, որոնք անողջակործ կ'ազդեն անհատիկ ապրումներուն վրայ):

Այս հանգրուանը պէտք է յաջորդէ յարաբերութիւններու կապուած հարցերու լուծումին, որովհետեւ այն ատեն միայն կը յստականայ, թէ մնացեալ խոչընդոտները կու գան անցեալէն եւ ոչ՝ ներկայէն:

◆ԱՄԲՈՂՋԱՑՈՒՄ

Ինքնողացումով կենսը իմաստ կը ստանայ: Անհատ մը կրնայ որոշումներ տալ բառին իսկական նշանակութեամբ եւ ըստ իր սեփական կենսի իմաստին: Ան կը հասկնայ, թէ ինչո՞ւ ինք այս կամ այն ձեռով ապրած է իր կենսը. կը վերաբժնէր իր ներկայ եւ անցեալ յարաբերութիւնները՝ հոգեկան ուրախութեան դիտանկիւնէն, կրնայ որոշել, թէ ո՞ր յարաբերութիւնը պէտք է պահել եւ որ մէկը՝ փոփոխութեան ենթարկել: Ան ձերբազատած է կաշկանդումներէ եւ հասկցած՝ իր կենսի մէջ տեղի ունեցած ցնցող պատահարները:

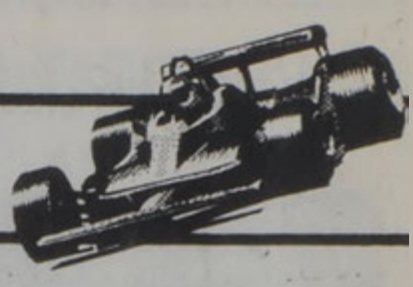
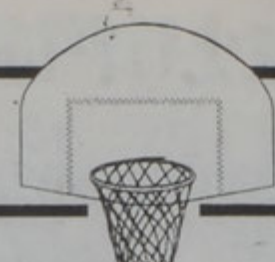
Իման անձ մը կրնայ որոշել անցեալը մոռնալ կամ անկէ սորվիլ. ապագան անգիտանալ կամ զայն ծրագրել. ուրիշները նկատի չառնել կամ գոհացնող յարաբերութիւններ հաստատել, եւ կամ՝ ընտրել այլ հազարաւոր կարելիութիւններ:

«ԱՁԳԱԿ»Ի ՄԷՋ ԾԱՆՈՒԹՈՒՄԻ շԱՄԱՐ

ԲՈՒՐ ԳՆՈՒՄ, ՈՐՈՇՈՒՄ ԿԸ ՓԱՓԱՔԻՆ «ԱՁԳԱԿ»Ի ՄԷՋ ՈՐԵՆ

Մ Ա Ր Զ Ա Կ Ա Ն - Ա Շ Խ Ա Ր Ն

ՀՆՆԵՆԱԿԱՆ ԿՐԻՍՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ԿՐԻՍՏՈՒԹՅԱՆ ԴԵՊԱՐՏԱՄԵՆՏ

ՕՍՔԱՐ ՖՐԵՅՐԵ ԾԱՀԵՑԱԻ 4ՐԴ ՀԱՆԳՐՈՒԱՆԻ ՄՐՑՈՒՄԸ

Օսքար Ֆրեյրե

Երկվ տեղի ունեցավ Սպանիայի շրջափակի 4րդ հանգրվանի մրցումը՝ Վալենսիանայի Ալպանեսթի (159 քմ.): Սպանացի Օսքար Ֆրեյրեն շահեցավ 159 քմ. մրցումը, վերջին 50 մեթրին սփրիկվելով գերազանցելով իտալացի ձիովանի Լոմպարտին: 3րդ հանդիսացավ այլ իտալացի մր. Քրիսթիան Մորենին:

Չուլիցերիացի Ալեքս Յիլը կր պահեց ոսկեգունը չափերը եւ կր մնայ պարագլուխի դիրքին վրայ: (Ֆրանսացի մեջ առաջինը կր հազնի դեղին չափիկ, Իտալիայի մեջ՝ վարդագուն, իսկ Սպանիայի մեջ՝ ոսկեգուն):

Ֆրեյրեն, որ հեծելարշաւի աշխարհի ախոյեանն է, շահեց կր նաեւ Բ. հանգրուանի մրցումը, առջի օր: Ստորեւ՝ երկկուան մրցումին դասաւորումը.

- 1- Օսքար Ֆրեյրե (Սպանիա) Մափէյ 3 Ժամ 33՝ 56"
- 2- ձիովանի Լոմպարտի (Իտալիա) Թեյեքոմ Գոյնը
- 3- Քրիսթիան Մորենի (Իտալիա) Լիքուիկազ Գոյնը
- 4- Էնտրիո Լեոնի (Իտալիա) Ալիսիո Գոյնը
- 5- Եան Սվորատա (Չեխիա) Լամփրե - Տալքի Գոյնը
- 6- Ալեասանտո Փեթաքի (Իտալիա) Ֆասա Պորթոլո Գոյնը
- 7- Փաթրիս Հակալան (Ֆրանսա) Ժան Տրյաթուր Գոյնը
- 8- Մարիո Չիփոլի (Իտալիա) Մալթո Գոյնը
- 9- Անտրեսա Փիրոն (Իտալիա) Ֆասա Պորթոլո Գոյնը
- 10- Ռոլֆ Հուզեր (Չուլիցերիա) Ֆեստին Գոյնը

ԸՆԻՀԱՆՈՒՐ ԴԱՍԱԽՈՐՈՒՄ

- 1- Ալեքս Գիլ (Չուլիցերիա) Պանեսթո 13 Ժամ 54"
- 2- Ալպրանա Օլանո (Սպանիա) Օնե 2՝ ուշ
- Ինկի Բուեպա (Սպանիա) Օնե 21՝ ուշ
- Իկո Կոնգալեա Մալտեսո (Սպանիա) Վիլալիսիո 28՝ ուշ
- 5- Անտրե Թիլեթիլո (Վալենսիանայի) Թեյեքոմ 30՝ ուշ
- 6- Ալեոնե Բասթո (Սպանիա) Ֆեստին 33՝ ուշ
- 7- Անտրեսա Կոնգալեա (Սպանիա) Օնե 40՝ ուշ
- 8- ձիովանի Ֆաստին (Իտալիա) Մափէյ 41՝ ուշ
- 9- Եան Ռոլի (Գերմանիա) Թեյեքոմ 43՝ ուշ
- 10- Ռեմոնտա Ռուսո (Լիբիանիա) Ֆասա Պորթոլո 49՝ ուշ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՖՈՒԹՊՈՒԼԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԵՆԵՆ

Ֆրանսայի ֆուտբոլի ախոյեանութեան 2000 - 2001 եղանակի 3րդ հանգրուանի մրցումներին ետք ցարդ ոչ մէկ յաղթանակ արձանագրած Պորտո, տակաւին յառաջացանք մր փնտուտուքի աշխատանքին մէջ, Ֆրանսայի մարզիկներու փոխանցման սակարանին փակումէն առաջ:

1999ին Ֆրանսայի ախոյեան հանդիսացած Պորտո, որ անցեալ շաբաթավերջին իր ակումբին մաս կազմող Ֆրանսայի միջազգային յառաջապահ Սիլվիո Ռիլիթորտ Արոսենի ծախել էր, տակաւին անոր փոխարինը չէ գտած: Անիկա շաբաթակցիկներին ծախողեցաւ իր կազմին միացնել Պենֆիլթայի մաս կազմող չէս միջազգային մարզիկ Քարլո Գոպոլոսին:

Վալենսիայի յետապահ Ալիսիո Թոնի Ժամանումով ակումբին պաշտպանողակներ բաւական գորացած կը թուրլոյր, սակայն խումբին յարձակողակներ կր մնայ շատ տկար:

Ֆրանսական կազմը այժմ մօտին հետաքրքրուած է Տեֆորթիլո Քորուենայի մաս կազմող յառաջապահ Փաուլթայով եւ Մոնաքոյի մաս կազմող Տատո Փրոստով:

Պորտո, որ վարդ ֆուտբոլի բարեկամական մրցում մը պիտի կատարէ Տեֆորթիլո Քորուենայի հետ, կր յուսայ մրցումէն առաջ ձեռք ձգել փորթուգալացի Փաուլթայի ստորագրութիւնը:

3րդ հանգրուանի մրցումներին ետք, ցարդ միայն երեք հաւասարութիւն արձանագրած եւ երկու պարտութիւն կրած Պորտո, այժմ կը գրաւէ դասաւորման 16րդ վտանգաւոր դիրքը:

Յառաջիկայ Զորեքշաբթի օրուան անոր մրցակիցը պիտի ըլլայ Նանթ, որ այս եղանակին բաղդատմամբ անցեալ եղանակին աւելի լաւ արդիւնք կ'արձանագրէ:

Ստորեւ՝ 3րդ հանգրուանի մրցումներուն յայտագիրը:

- ԵՐԵՎԱՆԻ ԿՐԻՍՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ԿՐԻՍՏՈՒԹՅԱՆ ԴԵՊԱՐՏԱՄԵՆՏ
- ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 6 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
- Սըտան - Ռեկն
- Սեկր Էթիէն - Լիոն
- Նանթ - Պորտո
- Լանս - Օքսեթ
- Մէո - Սթրասբուրգ
- Կենկան - Թուլուզ
- Թրուա - Փարիզ Սէն Ժերմէն
- Պարիս - Լիլ

ԹԵՆԻՍ, ԵՌԻ, ԷՍ, ՕՓՈՐՆ

Ա. ՇԱՆՏՐՈՒԱՆԸ ԱՆՅԱԻ ԱՌԱՆՑ ԱՆԱԿՆԱԿՆԵՐՈՒ

Թենիսի Եու. Էս. Օփրն մրցաշարքի Ա. հանգրուանի մրցումներուն, ընդհանուր դասաւորման մէջ 2րդ անակնկալներ չարձանագրուեցան եւ պարտութիւններ չարձանագրուեցան:

Մարիո Չիփոլի (Իտալիա) Մալթո (Չեխիա) 7-6, 7-5 եւ 6-4 հանգրուան, 6-0 եւ 6-1 արդիւնքով տապալել է ետք Լեոն Կարսիան (Սպանիա): Տեվըն փորթ իր յաղթանակը արձանագրեց 44 վայրկեանի մէջ:

Ստորեւ՝ Ա. հանգրուանի արձանագրումները:

Ստորեւ՝ Ա. հանգրուանի արձանագրումները:

Ստորեւ՝ Ա. հանգրուանի արձանագրումները:

Ստորեւ՝ Ա. հանգրուանի արձանագրումները:

Ստորեւ՝ Ա. հանգրուանի արձանագրումները:

ԼՈՒՐԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՒՄԲԵՐԸ

Հոլանտայի ֆուտբոլի ֆետերասիոնին մէկ պատասխանատուն երէկ յայտնեց, թէ Մանչեսթըր Եունայթեդ տի յետապահ Եափ Սթեյն Գարսիանայի յառաջապահ Մարք Օվըրմար, որոնք վիրատու են, յառաջիկայ Շաբաթ օր Այրի դէմ տեղի ունենալիք 2002ի Մոնտիալի կտուժի առաջին մրցումին պիտի չկարենան իրենց մասնակցութիւնը բերել:

Սթեյն, անցեալ շաբաթավերջին Ռեյս Համի դէմ տեղի ունեցած մրցումին վիրատուութիւնով, Բ. կիսախաղին դաշտ չներկայացաւ, սինչ Օվըրմար, որ մինչեւ այս շաբաթավերջ պէտք էր, որ ապաքինէր, տակաւին կը մնայ վիրատու:

Հոլանտայի նոր մարզիչ Լուիս Վան Կաալի կազմէն շատ հաւանաբար բացակայի նաեւ Գարսիանայի այլ մարզիկ մը՝ Պուտրոնի Տենտեն, որ բերթուրէն վիրատու է, սակայն ապաքինուի յոյսեր ունի:

Եուվենթուսի միջնապահ Էտկար Տալտո, որ եւրոպական էր վիրատուութեան, արդէն իսկ նկատի չէր առնուած:

Նորեկ մարզիկներ են Տեֆրի Թալան եւ Անթոնի Լուրիլի (Հիլեմիլի): Այս վերջինը անցեալ եղանակին իր ակումբին հետ նշանակեց 18 կոլ:

Ստորեւ՝ վան Կաալի կազմէն նկատի առնուած 18 մարզիկները՝ Շաբաթ օրուան մրցումին:

Բերդապահներ.- Էտկար Վան Տէր Սար (Եուվենթուս) եւ Սանտիո Ռեպերվէլ (Լիլլերփոլ):

Յետապահներ.- Միքայէլ Ռայնիլըր, Ֆրանք Տը Գեօր (Պարսիլոն), Ֆերնանտո Ռեպերլ եւ Գեթր Քոնքերման (Ռեյնս):

Միջնապահներ.- Փոլ Պուվէլը (Յէյնտրու Ռոքերտ), Քարսեն Սիտրֆ (Ինթեր Միլան), Մարք Վան Պոնէլ (Փ. Ս. Վ. Այնտհովըն), ձիովանի վան Պրոնք-հորսթ (Ռեյնս), Ֆիլիպ Բոքի, Ռոնալդ Տը Գեօր (Պարսիլոն) եւ Անտոյ Պուլիկը (Փ. Ս. Վ. Այնտհովըն):

Յառաջապահներ.- Փաթրիք Բլուիվէրթ (Պարսիլոն), Եան Վենեկուր (Թիլլերթ), Տեֆրի Թալան, Անթոնի Լուրիլի (Հիլեմիլի) եւ Ռիլֆրէն Պուստ (Փ. Ս. Վ. Այնտհովըն):

● ԱՆԳԼԻՆՅԱՆ ֆուտբոլի ազգային խումբին մարզիչ Քեռի Բիլըն երէկ ազգային խումբին հրահարեց Լիթլ յառաջապահ Էլլըն Սմիթը, նկատի ունենալով, որ յառաջապահներ Էնտի Բոլի եւ Քեռի Ֆիլիպ, որոնք վիրատու են, շատ հաւանաբար Շաբաթ օր չկարենան իրենց մասնակցութիւնը բերել Ֆրանսայի դէմ տեղի ունենալիք ֆուտբոլի միջազգային բարեկամական մրցումին:

Ըստ «Պի. Պի. Սի.» ռատիոկայանին, Էլլըն Էնթըր, Սթիլըն Ժերար (Լիլլերփոլ), Կեթի Նեյլի (Մանչեսթըր Եունայթեդ) եւ Ռիո Ֆերտինան (Ռեյս Համի) չկարենան դաշտ ներկայանալ Շաբաթ օրուան մրցումին՝ վիրատու ըլլալով:

Սմիթ, որ մաս կը կազմէ Անգլիոյ 21 տարեկանէն վար կրտսերներու ազգային խումբին, ցարդ իր ակումբին Լիթլ հետ շարք մը մրցումի ընթացքին նշանակած է հիմնական դեր, ինչ որ յառաջին ապացոյցն է Բիլընի կողմէ անոր ազգային խումբ հրահարուելուն:

● ԱՅԻՐԻ ֆուտբոլի ազգային խումբին մարզիչ Միք Մաքարթի երէկ իր կազմէն դուրս դրաւ Ֆիլ Գեպը եւ Մարք Քենեդին, որոնք շաբաթակցիկներու նստիկանութեան կողմէ ձեռքաւորուած էին, սակայն ապա փրկագինով պատարձակուած էին բանտէն:

Սփորթիկ Լիպոնի յետապահ Ֆիլ Գեպը եւ Մանչեսթըր Սիթիի յառաջապահ Մարք Քենեդի անցնող քսանի մը յետոյ ընթացքին նստիկանութիւնը կողմէ ձեռքաւորուած էին եւ բանտ առաջնորդուած, որովհետեւ նստիկանութեան պատկանող հիքնաշարժի մը կը ցատկէին, Տապիլի մէջ:

Հակառակ հապարտուարի փրկագին մը վճարելուն (իւրաքանչիւրը), անոնք յառաջիկայ Նոյեմբեր 13ին դասաւորման կ'առնուած են:

Ազգային խումբին դուրս դրուելուն անոնց յուրը տալէ ետք, Մաքարթի աւելցուց, որ թէեւ այդ մէկը իր որոշումն է, սակայն կը վայելէ Այրի ֆուտբոլի ֆետերասիոնին պարակցութիւնը:

Առնոտ Քլեմէնթ (Ֆրանսա) - Կարսոն Կաուտիո (Արժանթին) 6-3, 6-4 եւ 6-2

Փիթ Սամփրաս (Մ. Ն.) - Մարթին Տոմ (Չեխիա) 7-6, 7-5 եւ 6-4

Տեվընի Քաֆելնիքով (Ռուսիա) - Օրլին Սթանոյշեկ (Պուլկա-րիա) 6-7, 1-6, 6-2, 6-2 եւ 6-3

Թիմ Հենման (Բրիտանիա) - Ֆերնանտո Կիչենթէ (Սպանիա) 6-3, 6-3 եւ 6-4

Ստորեւ՝ Ա. հանգրուանի արձանագրումները:

Ստորեւ՝ Ա. հանգրուանի արձանագրումները:

Ստորեւ՝ Ա. հանգրուանի արձանագրումները:

Ստորեւ՝ Ա. հանգրուանի արձանագրումները:

Ստորեւ՝ Ա. հանգրուանի արձանագրումները:

Ստորեւ՝ Ա. հանգրուանի արձանագրումները:

Ստորեւ՝ Ա. հանգրուանի արձանագրումները:

Ստորեւ՝ Ա. հանգրուանի արձանագրումները:

Ստորեւ՝ Ա. հանգրուանի արձանագրումները:

Ստորեւ՝ Ա. հանգրուանի արձանագրումները:

Ստորեւ՝ Ա. հանգրուանի արձանագրումները:

Ստորեւ՝ Ա. հանգրուանի արձանագրումները:

Ստորեւ՝ Ա. հանգրուանի արձանագրումները:

Ստորեւ՝ Ա. հանգրուանի արձանագրումները:

2002ի ՄՈՆՏԻԱՎԻ ԶՏՈՒՄԻ ՄՐՑԱՇԱՐՔ

3ՐԴ ԵՒ 4ՐԴ ԽՄԲԱԿՆԵՐՈՒՆ ՅԱՅՏԱԳԻՐԸ

Սեպտեմբեր 2ին Եւրոպայի մէջ կը սկսին 2002ի Մոնտիալի գտուժի մրցումները, ինը խմբակի բաժնուած:

Նախապէս տուած էինք Ա. եւ Բ. խմբակներուն յայտագիրը: Այսօր կու տանք Գ. եւ Դ. խմբակներուն յայտագիրը: Գ. խմբակին մաս կը կազմեն Դանիա, Հիւսիսային Իրլանտա, Մալթա, Իսլանտա, Պուլկարիա եւ Չեխիա, իսկ Դ. խմբակին՝ Մոլտաւիա, Մակեդոնիա, Թուրքիա, Սլովակիա, Շուէտ եւ Ազրբայճան: Ստորեւ՝ Գ. խմբակին յայտագիրը.

● 2 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2000
Իսլանտա - Դանիա
Պուլկարիա - Չեխիա
Հիւսիսային Իրլանտա - Մալթա

● 7 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, 2000
Պուլկարիա - Մալթա
Հիւսիսային Իրլանտա - Դանիա
Չեխիա - Իսլանտա

● 11 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2000
Իսլանտա - Հիւսիսային Իրլանտա
Դանիա - Պուլկարիա
Մալթա - Չեխիա

● 24 ՄԱՐՏ 2001
Հիւսիսային Իրլանտա - Չեխիա

● 25 ՄԱՐՏ, 2001
Պուլկարիա - Իսլանտա
Մալթա - Դանիա

● 28 ՄԱՐՏ 2001
Չեխիա - Դանիա
Պուլկարիա - Հիւսիսային Իրլանտա

● 25 ԱՊՐԻԼ 2001
Մալթա - Իսլանտա

● 2 ՅՈՒՆԻՍ 2001
Իսլանտա - Մալթա
Հիւսիսային Իրլանտա - Պուլկարիա
Դանիա - Չեխիա

● 1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2001
Իսլանտա - Չեխիա
Մալթա - Պուլկարիա
Դանիա - Հիւսիսային Իրլանտա

● 5 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2001
Չեխիա - Մալթա
Պուլկարիա - Դանիա
Հիւսիսային Իրլանտա - Իսլանտա

● 6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2001
Չեխիա - Պուլկարիա
Դանիա - Մալթա
Հիւսիսային Իրլանտա - Իսլանտա

● 6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2001
Չեխիա - Պուլկարիա
Դանիա - Իսլանտա
Մալթա - Հիւսիսային Իրլանտա

Ստորեւ՝ Դ. խմբակին յայտագիրը.

● 2 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2000
Թուրքիա - Մոլտաւիա
Ազրբայճան - Շուէտ
Սլովակիա - Մակեդոնիա

● 7 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2000
Մակեդոնիա - Ազրբայճան
Շուէտ - Թուրքիա
Մոլտաւիա - Սլովակիա

● 11 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2000
Սլովակիա - Շուէտ
Ազրբայճան - Թուրքիա
Մոլտաւիա - Մակեդոնիա

● 24 ՄԱՐՏ 2001
Շուէտ - Մակեդոնիա
Թուրքիա - Ազրբայճան
Մոլտաւիա - Մակեդոնիա

● 2 ՅՈՒՆԻՍ 2001
Թուրքիա - Ազրբայճան
Մակեդոնիա - Մոլտաւիա
Շուէտ - Սլովակիա

● 6 ՅՈՒՆԻՍ 2001
Թուրքիա - Մակեդոնիա
Շուէտ - Մոլտաւիա
Ազրբայճան - Թուրքիա

● 1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2001
Մակեդոնիա - Շուէտ
Մոլտաւիա - Ազրբայճան
Դանիա - Չեխիա

ԱՌԱՋՆԱՀԵՐԹՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ...

Տարուհի Կոմիտասի Ա. Էջեմ

Յակոբ Հաաթեան

Խանկան պլոքի ներկայացուցիչ Սեյդուհի Յովհաննիսյանը...

Սոտքիան Ապահեան

Երևանի քաղաքապետ Անդրանիկ Մարտիրոսյանը...

Արման Նաասարեան

Միջին Արևելքի իրադրությունները...

Արթիւր Նազարեան

Վերջին ժամանակներում...

Վահրիճ Ճերեճեան

Վերջին ժամանակներում...

ՊԻԼ ԸԼԻՆՈՐՆ - ՀԻՄՆԻ ...

Տարուհի Կոմիտասի Ա. Էջեմ

որ պիտի հաստատուի խաղաղության գործընթացին...

Միև կողմից, Իսլամական հորինվածությունը...

Յայտարարությունը կը վերահաստատուի նաև...

Երևանի քաղաքապետ Անդրանիկ Մարտիրոսյանը...

Յանձնախումբի նախագահը՝ Մարտիրոսյանը...

ՊՈՅԹԸՐԸ

ՆՈՅՆ ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹԵԱՄԲ...

Տարուհի Կոմիտասի Ա. Էջեմ

Միասնականության ուժերի ցանկին թեկնածուները...

Մասնակցությունը կազմակերպվելու է...

Իսրայելի կառավարության ղեկավար...

Հայաստանի ընթացիկ վիճակը...

Իր իսրայելյան մեջ նախարար Արթիւր Նազարեան...

Սոտքիան Ապահեանը...

Միասնականության ուժերի ցանկին...

Միասնականության ուժերի ցանկին...

Վերջին ժամանակներում...

Վերջին ժամանակներում...

Վերջին ժամանակներում...

Վերջին ժամանակներում...

ՅՈՒՆԱՍԱՆԻ ՄՊԱՅԱԿՈՅՏԻ...

Տարուհի Կոմիտասի Ա. Էջեմ

Չորավար Փարայուտաբան Նուբեհյանը...

Վերջին ժամանակներում...

Վերջին ժամանակներում...

Վերջին ժամանակներում...

Վերջին ժամանակներում...

Վերջին ժամանակներում...

ՄԱԿԱՐԱՆ

Տարուհի Կոմիտասի Ա. Էջեմ

Վերջին ժամանակներում...

ԽԱՉԲԱՌ ԹԻՒ 4651

Table with 11 columns and 11 rows for a crossword puzzle.

- 1. Մանուկ ամառապան - Այլ-բարեկամ: 2. Մանկիկ - Ամուսնացած կին: 3. Նմանապես այլ բաներ - Բազմակերպիչ: 4. Թատրոնի կամ գրքի (հակ.) - Կլիկիստիկան: 5. Առաքյալ - Մերկի օրվա խոսքի փոխարին: 6. Յուսուզանք - Կրկնաբար: 7. Գոյական - Ազատամուտ: 8. Նոր քաղաք - Մշակույթ: 9. Իրերաշարժող ստեղծագործություն - Փուլ: 10. Վարչապետի մարմին - Բյուրո: 11. Հրատարակչատուն (հակ.) - Բուսակ:

Table with 11 columns and 11 rows for a crossword puzzle.

Table with 2 columns and 10 rows listing various services and prices.